

Hayati Hamzaoğlu ve Sezer Sezin : "Cehennem Arkadaşları"n da
Bir "yıldız" yeniden doğuyor!

Filmcilik

Türkiye: 1964-65

Türk sinemasında Mayıs ile Ekim ayları, hemen o yılın yeni sinema mevsimine yetiştirilecek filmlerin çekildikleri aylardır. Bu ayların dışında da Türkiyede yine film çekimi yapılmaktadır ama bu, dana çok fantezidir ve belirli ayların ötesinde hiç bir yapımcı, yeni filimler için yatırıma girişmemektedir.

Türkiyedeki, sinema salonları, sayısı bellidir. Yine Türkiyede bu belli sinema salonlarında bilinci vizyon film gösterme haftaları da bellidir. Bu iki belilik arasında ortaya, sinemaya giden yerli film seyircisinin de yaklaşık sayısı rahatlıkla çıkarılabilir. Türk film yapımcıları bütün güçlerini iç pazara sürerek, hemen karşılığının geri dönüp gelmesini beklemektedirler.

Türk film yapımcısı için dış pazar diye bir gerçek yoktur. Ama böyle bir gerçeği bilmemesinde ve tanınamamasında da onun herhangi bir suçu olduğu söylenemez. Bunun sebebi açık ve ortadadır. Türk film yapımcıları, dış pazar isterlerinin neler olduğunu bugüne kadar bir türlü kestirememişlerdir. Ve küçük çırpınmalar veya çıkışlar da yolun yarısına varmadan sönüp tükenmeye baştan mahkûm olmuştur.

Yapımcılar, dış pazara çıkmanın herşeyden önce ulusal bir sinema ile mümkün olabileceği ve ancak kendi gerçeklerimizi yansıtan filmlerle batı ülkelerinde ham seyirci ve hem de alıcı bulabileceğimiz gerçeğini uzun süre kabul etmek istememişlerdir. Ama bir Ulvi Doğan ve bir "Susuz Yaz" olayı, türkiyeli film yapımcılarının gözlerini dört açmıştır.

Bu uyanma ve uyarılma döneminin, de türk film yapımcıları, dış pazarlara

açılma imkânını akıllıca kullanabilecekler midir? Yani "Susuz Yaz" örneğinden yola çıkıp, kendi gerçeklerimizi yansıtan filmler yaparak, böylece dış pazarlarda yeni bir alan daha kazanmış olacaklardır ki, bu yeni elde edilecek alan, eldeki mevcut eski iç pazara bakarak hem çok daha verimli, hem de büyük kazanç getiricidir.

Bu, ya olur, ya olmaz. İstenilen, olması ve gerçekleşmesidir. Türk sinemasında bu yeni mevsim için hazırlıklar - öyle sevindirici olmamakla beraber - bu yeni yola doğru yönelmeğe başlamıştır. Asıl büyük çoğunluk ise, yine bildiğini okumakta, kötü amerikan filmlerinden uyarlamalar ve kopyalamalarla vakit geçirmekte ve seyircisini oyalamamaktadır.

Küçük umutlar

Son siyasal olaylar, yurdun bütün dik katinin Kıbrıs üzerine dikilmesi ve, dolanlı bir yoldan da olsa, eskimiş

türk.yunan düşmanlığının yeniden alevlenmesi; sömürmeye hazır bazı yapımcıları bu tür konuları işlemeye itmiştir. 1964-65 sinema mevsiminde, konusunu sözde Kurtuluş Savaşımızdan alan, fakat bunu ya resimli roman kahramanı "Lone Ranger-Maskeli Süvari", ya da "Zorro" ya benzeterek ulusal bir hareket olmaktan uzaklaştıran yarı western havasına sokan filmler bu yılın filmleri arasında yeni bir tür olarak kendilerini göstereceklerdir.

Asıl büyük çoğunluk, kötü kopya ve uyarlamalarla türk sinemasında bu yıl da hakimiyetini sürdürecektir. Bunların senâryoculuklarını Bülent Oran, İlhan Engin ve Süavi Sualp; rejisörlüklerini de Hulki Saner, Ülkü Erakalın, Nejat Saydam ve Yavuz Yalınkılıç yapmaktadır. Bir ikinci grupta da eski yılların melodramları ile vodvillerini günümüze göre adapte edenler ve böylece günlerini gün edenler vardır. Bunların içinde en belirgin doktor Arşavir Alyanaktır.

Geridekiler, orta kuşak ile yeni kuşak rejisörleridir. Bugün türk sinemasını hâlâ orta kuşak rejisörleri temsil etmektedirler. Bunun gerçek sebebi de, orta kuşak rejisörlerinin hemen hepsinin yapımcılığa da girişmiş olmalarıdır. Orta kuşağı takip eden gençler ise, kendilerinden önce gelmişlerin yolunu takip etmekte ve yavaş yavaş onlar da emekçilikten patronluğa, yani yapımcılığa doğru, kaymaktadır.

Orta kuşak içinde en ilgi çekici olanları Metin Erksan, Memduh Ün, Atif Yılmaz ve Osman P. Seden dördüdür. Bu dört rejisörden, Metin Erksan da dahil, dördü de yapımcıdır. İçerisinde en başarılı sinema teknikeri Seden, fakat en ağır yapımcılık yükü altında ezileni de yine Seden'dir. Kemal Filmin rejisörü ve yönetici yapımcısı olan Seden, yılda 10 a yakın film çevirmekte ve bunların hiç biri elle tutulur bir kalite başarısına ulaşmamaktadır. Yalnız, yine hemen hepsi ticarî başarıya erişmekte ve bir çoğu yılın hasılat rekoru kıranları arasında yer almaktadır.

Seden kadar sağlam bir sinema teknikeri olmamakla beraber, ondan da zaman zaman aşağı kalmayan Memduh Ün, kendi yapım şirketi adına Seden'den çok daha az tavizci davranmaktadır. Geçen sinema mevsiminde Memduh Ün, bir "Susuz Yaz" dan çok daha başarılı "Ağaçlar Ayakta Ölüyor" ü, ayakları çok sağlam basan bir polisiye "Bire On Vardı" yi meydana getirmiştir. Yalnız, aradaki tek fark, bu filmlerin teknik yapıda sağlam, fakat ken-

di gerçeklerimize uyarlık bakımından ise havada kalmışlıklarıdır.

Bu tutarsızlık, Ünü, bu yıl rejisörlükten çok yapımcılığa yöneltti. Atif Yılmazın eski Atif Yılmazlığını ortaya koyacak bir nitelik taşıyan "Erkek Ali" si, bir Memduh Ün yapımıdır. Suderman'ın bir uzun hikâyesinden bize uyarlanan "Erkek Ali" yi iki kişi ayakta tutacaktır: Erkek Aliyi oynayan Eşref Kolçak ve filmin rejisörü Atif Yılmaz.

Aynı Atif Yılmaz, yine Memduh Ün yapımcılığına bu defa da adı dilere destan bir müzikli oyunu, "Keşanlı Ali Destanı" nı aktaracaktır. Bu aktarıшта ne dereceye kadar başarılı varacaktır, orasını zaman gösterecektir.

Bu yıl yıldızı en çok parlayan orta kuşaktan Metin Erksan, kendi adı çevresinde bir "toplumsal"lık kozası öreerek, "Suçlular Aramızda" sını bitirmiştir. Bu filminin ardından yine aynı kozayı bu defa Zeki Mürenli bir İpek böceğinin yardımıyla "İstanbul Kaldırılmaları" nda örececek ve kendi kişiliğini sazlı-sözlü bir filmde üçüncü defa deneyecektir!

... ve yeniler

Yeniler, geçen yıla karşılık pek büyük bir kazanç sağlayamamışlardır. Mehmet Dinler, sadece iki filmle -"Dağların Aslanı" ve "Cilâlî İbo Kırk Haramilere Karşı"-; Nuri Ergün, biri "Arabacının Kızı Dünyaşka" dan uyarlanan "Hancının Kızı" ve üç ayrı komedi; rejisörlüğü ve sinema kişiliği konusunda bir fikir vermeyen Zafer Davutoğlu, aynı komedi türünde beş filmle; Saner, Saydam ve Gürses okulu öğrencisi Türker İnanoğlu da dağarcığında yılın modasına uygun neler varsa onlarla seyirci karşısına çıkmışlardır.

Arada yeni gelişler, İlhan Engin ve Feyzi Tuna iledir. Biri, beklenmedik sinema dilini, özentili de olsa, başarıyla kullanmıştır. Diğeri ise, sadece hikâyeye dayanmakta ve dayanağını hikâyede aramaya kalkmıştır. Bu yüzden, ikisi de seyirciden pek de büyük bir yakınlık görmemişlerdir.

iyi tekniklerliği ve eğilimi bakımından orta kuşağa daha çok bağlı olan Ertem geçen de geçen yılda başarısızlığa uğramışlardır. "Ayşecik Fakir Prenses" kötü, kötü olduğu kadar da Göreci harcayan bir Mark Twain ak tarmasıdır. Aynı yorgunluk ve akıntıya küreklik, "Ayrılan Yollar" da da görülmektedir. Göreçin Göksel Arsoyla yaptığı "Cici Can" ı ise, on üzerin-

den orabir dengesizlik örneğidir.

Oyunculara gelince, türk sinema, sında geçen yılın "kral" ye "sultan" ları yavaş yavaş taht değiştirmeye hâzırlandırmaktadırlar. Ayhan Işık, yine eski Ayhan Işıktır. Ama bir Orhan Gün giray ,bir Göksel Arsoy ve bir Eşref Kolçak, artık yoktur! Yerlerine süratle yenileri çıkarılmıştır. Bir süre, denge sağlamağa çalışılmış ve bu, sonunda başarılmıştır. Erkeklerden Tanju Gürsu, Cüneyt Arkin, Tamer Yiğit: kadınlardan ise Semra Sar, Ajda Pekkan, Sevdâ Ferdağ, Fatma Girik, yıldızı iyiden iyiye parlamışlardır. Bu yeni ve eskilerin yanı sıra, eskilerden de yeniden yıldızı parlayanlar yok değildir. Son olarak Tarık Durusunun "Cehennem Arkadaşları" filminde yepyeni ve değişik bir tipi canlandıran Sezer Sezin, yine aynı-filmle oyuncusu Pervin Par, "Şehrazat" ın oyuncusu Leylâ Sayar, "Suçlular Aramızda" ile Belgin Doruk ve Ekrem Bora, "Vurun Kahpeye" ile Ahmet Mekin, "Aşk ve Kin" ile Turgut Öztay, yıldızlarını yeniden parlatanların başında gelmektedirler.

(İlançılık — 2137) — 1194